

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci, cooperative și întreprinderi Lei 5000—; pt. particulari Lei 1500—; pentru funcționarii publici și particulari Lei 1000—. În străinătate Lei 5000—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 50 —

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Veliclu**

Sumarul:

Dumitra D. Periș: Mediaș — aspecte istorice și economice. — ***Advocatul D. I. Herția* despre personalitatea decedatului *Lucian Borcea*. — *I. N. B.*: Prin felul de a cheltui încă putem lupta contra speculei. — *L. G. Legrel*: Plasarea disponibilului de numerar. — Primele de încurajare a producției aurului. — *Bibliografie*: O carte de istorie românească.

Mediaș

— Aspecte istorice și economice —

Într-o regiune pitorească și bogată, împrejmuit de dealuri împădurite și încântătoare, se află orașul Mediaș, prețios tezaur, cu un renumit trecut istoric și cu o însemnătate economică deosebită. Înălțurând colbul uitării depus pe documentele rămase, ca vie mărfurie despre trecutul acestui oraș și sintetizând cu meticuloasă perspicacitate toate aceste concrete realități, desprindem constatarea, că acest oraș, frântură din epopeia noastră națională, încă cu secole înainte a reușit să îndepărteze din calea sa toate vicisitudinile, care se interpuneau ascensiunii sale care lua proporții tot mai mari, dezvoltare ocazionată de fertilitatea solului și sub-solului precum și din cauza favorabilei situații geografice.

Înainte de a vedea ce loc ocupă Mediașul în angrenajul economiei românești și care sunt perspectivele de viitor ale acestuia să enumerăm pe cât posibil

evenimentele istorice mai importante, care s'au împletit cu trecutul acestei vechi citadele. După ocuparea Daciei de către Romani, pentru menținerea ordinii și a desăvârșirii siguranței militare, sunt aduse două legiuni și anume: a V-a Macedonica și a XIII-a Gemina. Vasile Pârvan, adâncul cunoscător și perseverentul cercetător al perioadei pre-romane, e de părere, că cea de a doua legiune romană ar fi avut sediul la Mediaș, iar în monumentala sa operă „Getica” de patruzeci de ori amintește despre acest oraș.) În plus de aceasta din documentele rămase reiese clar, că la 1146 Mediașul ar fi renăscut pe ruinele vechiului castru roman „Media”, afirmație făcută de altfel și de cronicarul Rudolf Bzensky, din sec. al XVII-lea. Prima mențiune însă privitoare la această veche așezare românească o avem abia din 1283 când e numit în actele documentare existente „villa Medies”. Ceva mai târziu la 1307, se pomenește de existența unei comunități religioase pe aceste meleaguri numită „decanatus de terra Medies”. La 1318 îl găsim amintit cu numele de seacă „Medyescek”, iar la 1359 e denumit cetate „civitas Megyes”. Apoi în jumătatea a doua a sec. al XIV-lea Mediașul apare cu denumirea de district, vorbindu-se și despre Români printre locuitorii acestuia

) Mediaș, Istorie română, George Togan, 1944, pag.

„Olahi in districtu Megyes commorantes“. Văzând Matei Corvin, care-și avea reședința de vară în această frumoasă „grădină“, că cetatea Mediașului se deteriorează, dă ordin să fie complet reparată, reparație terminată abia la 1534. Această cetate avea trei rânduri de ziduri, care serveau pentru apărare contra asediatorilor și cinci turnuri, drept simbol al breslelor de meseriași existente pe acele vremuri în acest oraș. Faima și valoarea Mediașului a crescut necontenit, mai ales după dezvoltarea vieții industriale, care a luat naștere aici, pe când a Sighișoarei, un alt apropiat oraș cu trecut istoric, descreștea vertiginos.

La anul 1571 fiul judeului regesc din Mediaș, Christian Schesäus, scrie cartea „Ruinae Panoniae“ compusă în frumoși și cadențași hexametrii, în care descrie diferite episoade din istoria Transilvaniei. În una din cele patru cărți, câte are lucrarea, redă într'un mod plastic și poetic o frumoasă imagine despre cele mai frumoase orașe transilvane, printre care se găsește și Mediașul. Tânărul dar talentatul poet ardelean George Togan, născut și crescut pe aceste plaiuri veșnic înșorite, care s'a ocupat atât de mult despre trecutul îndepărtat și apropiat al acestui oraș, ne redă următoarea traducere românească, referitoare la Mediaș.²⁾

„In jurul orașului se întinde ramificația de tauri și mlaștini,

Nouă este coroana valurilor și înalte zidurile înșorite,

Încât la înfățișare și, zidire se egalază cu Viena din Austria,

Câteva poște departe-o zi te aduce repede acolo,

Vezi orașul Mediaș în inima țării Dacilor.

Prin războiul lui Griffi, belșugul câmpiilor și izvoarele lui Bacchus întrece toate orașele din țară, cu o faimă fără seamăn“.

Sau textul latinesc:

„Est que paludosis lata circumdata stagnis,

Aggeribusque nonis, murarumque ardua mole,

Structura Austriacae ut par sit positusque Viennae,

Hac inter unios quae distat ab urbe diei,

Visitur urbs Medies media in regione Dacorum,

Griffico bello, raphanisque et munere Bacchi,

Urbes ante alias indelibile nomen“.

Așa este preamărit acest oraș de către un poet din sec. al XVI-lea. Un document păstrat până în zilele noastre, în muzeul bisericii gotice din localitate și scris pe piele de oaie, ne spune că Ștefan Bathori, aici la Mediaș ar fi depus jurământul, ca rege al Poloniei.

După catastrofalul dezastru suferit de Unguri la 29 August 1526 la Mohacs, în Transilvania erau înțefite certuri pentru dămnie între Ferdinand de Austria, susținut de Habsburgi și Ioan de Zapolia, favorit al Turcilor. Certurile acestea erau atât de înverșunate pentru că Transilvania fu ridicată la rangul de principat independent, asemenea Moldovei și Munteniei. În cele din urmă Ioan Zapolia fuge în Polonia, de unde vine mai târziu cu ajutor leșesc și turcesc, zdrobind armatele lui Ferdinand de Austria. Ștefan Mailat, care rămase credincios lui Ferdinand Habsburgul, ocupă la anul 1834 Mediașul unde se adăposti fugarul Aloisio Griffi, a cărui intențiune era de a cuceri cele trei provincii românești: Transilvania, Moldova și Muntenia. Petru Rareș venind să învingă armatele lui Ferdinand de Austria se abătu și pe la Mediaș, unde găsisse pe Griffi, aventurosul și închipuitul domnitor, care plătise cu capul planurile sale mult prea îndrăznețe.

Făcând un pas mai înainte pe drumul cel mare al istoriei, nu putem să nu amintim și despre domnia înțeleaptă și dreaptă a lui Iosif al II-lea, al Austriei. Acest despot luminat, cum de fapt e numit de către crainicii istoriei, din dorința de a cunoaște și de a se convinge la fața locului de felul cum trăiesc supușii săi și mai ales Români, care-i adresau nenumărate jalbe, răsunător ecou al desăvârșitelor lor nemulțumiri, a făcut în 1773 și 1783, două importante vizite pe aceste mănoase plaiuri. Români conveneau cu împăratul prin notarul Heiden-

2) op. cit. pag. 125.

dorf din Mediaș, care în calitate sa de „sculer“ sau comisar, călărea în urma frășurii împărătești. Împăratul purta „o pălărie simplă, neagră, aproape fără galoane, într'o haină veche din lână cu câteva garnituri mici roșii, o vestă galbenă cu margini subțiri de aur, apoi pantaloni galbeni de piele și cisme obișnuite“. Iosif al II-lea cu ocazia acestor vizite constată, că Românii sunt întrădevar cei mai vechi locuitori ai Transilvaniei și că se bucură din partea stăpânirii de cea mai redusă considerație. Rezultatul acestor constatări a fost acordarea anumitor drepturi Românilor. Lucrurile s'au schimbat după moartea acestuia, căci Leopold al II-lea succesorul lui, la dorința Ungurilor, ridică aceste favoruri. Acum se produce tumultoasa mișcare românească cunoscută sub denumirea de „Supplex libellus Valachorum“.

Mișcarea socială de eliberare a maselor de sub jugul celor pușini dar puternici, deslănțuită cu toată vigoarea la 1789, în eterna și nobila Franță, care avea ca deviză, libertate, egalitate și fraternitate, se resimte și pe aceste rodnice plaiuri ale Târnavei. La Mediaș protopopul Ștefan Moldovan (1813-1900) organizează pe Români în gărzi naționale, plămădind astfel și mai bine aluatul din care avea să se formeze viitorul acestui neam. Pentru marile sale merite de conducător spiritual al poporului, este numit la 1852 prepozit al episcopiei din Lugoj. Ajudat de judecătorul Ioan Papiu, vajnicul și neînfricatul protopop, ia parte cu Românii din Mediaș și jur la marea adunare națională dela Blaj, din 3/15 Mai 1848. În plus de aceasta la procesul Memorandului dela 1894, ia parte și un medeșan și anume: Dionisie Roman (1843—1917), care pentru idealurile frațior lui a fost condamnat la opt luni închisoare. Un alt fiu al Mediașului din generația trecută a fost și tribunul George Porea (1828—1880) fiul dascălului Ioan Porea, care a fost cunoscut bine pe valea spinoasă a Târnavelor. Și astfel prin contribuția desinteresată a multor buni Români, s'a putut înlăptui în urma primului războiu mondial, marele act al Unirii la 1 Decembrie 1918, în Alba-Iulia. Bustul lui Axente Sever ridicat de către asociațiunea „Astra“ în piața orașului, este o dovadă în plus că

și acest mare luptător pentru binele colectivității, era fiu al Târnavelor.

Dar pe lângă aceste considerațiuni istorice Mediașul este și un mare centru comercial dar mai ales industrial. Din cauza așezării lui geografice, la bifurcația drumurilor comerciale care duceau spre Sibiu și Brașov, orașul acesta a putut lua o mare dezvoltare economică. În trecut putem aminti că la 1376 existau în Mediaș organizațiuni profesionale ale meșteșugarilor, așa zisele bresle, care se bucurau de mari privilegii, în care însă puteau intra numai cei de origine germanică. În sec. al XVI-lea la Mediaș existau 34 bresle. S'a încercat destrămarea acestor organizațiuni profesionale la 1840 și la 1856, dar nu izbuti, iar la 1884 acestea iau denumirea de corporațiuni industriale. Desființarea breslelor a putut fi legiferată abia în anul 1940. Mediașul luând o dezvoltare industrială de mare amploare e și normal ca populația rurală, care veneau ca muncitori în fabrici și ateliere, să determine majorarea locuitorilor a acestui oraș. Astfel la recensământul din 1910 Mediașul avea 8.626 locuitori, pentruca la 1930, să crească la 15.505, iar la ultimul recensământ din 1941 la 19.907.³⁾

Astăzi când pacea domnește iarăși în lume datorită efortului depus de marile puteri aliate, prin dezvoltarea comercială și industrială de mare amploare pe care o va lua viața noastră economică, Mediașul are toate șansele devenirii unui mare centru orășenesc. Așezat pe plaiurile mănoase și frumoase, cu un pământ fertil și sub-sol bogat în gaz metan, iată cauzele eficiente care vor peceflui în viitor aceste considerațiuni bazate pe fapte reale și concrete. Pentru a demonstra în mod precis forța economică de care dispune orașul Mediaș, mă voi strădui a enumăra așezămintele industriale, cele mai importante, care stau din punct de vedere al producției, la un loc de incontestabilă însemnătate.

Fabrica „Karres“ produce piele, talpă, talpă regenerată, piele toval, blanc și pentru curele, bizon, box și curele de transmisiune. Lucra cu 759 lucrători, fiind în timpul războiului de mare importanță

³⁾ Monografia jud. Târnavă Mare, pag. 98.

pentru înzestrarea armatei. A fost întemeiată la 1881 și a posedat acțiuni în valoare nominală de 100 mil. Lei.

Prima fabrică de sticlă cu gaz metan, se ocupă cu fabricarea geamurilor și a sticlei pentru vitrine. Acest așezământ industrial a fost înființat la 1921, având un capital social de 30 mil. Lei, activând cu 344 lucrători.

H. Rosenauer, fabrică de șuruburi și uzină de forjat, posedă un capital inițial de 10 mil. Lei, activând cu 170 lucrători, începându-și activitatea în anul 1918.

Un loc atât de important în economia noastră națională ocupă și uzinele de modelat și emailat „Westen“ mare fabrică de vase smălțuite, care a fost înființată în anul 1921 și își desăvârșește activitatea cu 651 angajați.

Demn de remarcat sunt de asemenea uzinele „Ideal“ Schembra, care se ocupă cu fabricarea cărucioarelor pentru copii, a bicicletelor, precum și a diferitelor articole de galanterie. Activitatea și-a început-o în 1936, luerând cu 222 angajați.

O fabrică de mare rezonanță economică este fără îndoială „Vitrometan“ respective Olando-Română. De pretutindeni sosesc comercianți și voiajori, care transportă până în cele mai îndepărtate colțuri ale țării, articolele de sticlă de bună calitate ce se produce în acest vast labirint economic. Din anul 1922 de când și-a început activitatea lucrează fără întrerupere, satisfăcând trebuințele pieței interne și uneori chiar externe, reușind să obțină un frumos randament în producțiune.

În domeniul industriei textile primul loc în cadrul economiei locale îl ocupă fabrica „Irti“. Posedând un mare număr de lucrători și lucrătoare calificate și utilajii tehnice moderne, această uzină produce bune țesături imprimare. Bum-bacul rusesc, care ne-a intrat în țară cu ocazia acordului economic româno-sovietic, o cantitate considerabilă a fost adusă și la această fabrică pentru a fi prelucrat, urmând ca mai târziu să fie

redat pieții sub formă de țesături verificabile. Judecând obiectiv aceste actuale realizări nu putem decât să prezicem economiei noastre naționale frumoase realizări.

În apropiere de Mediaș și anume la Copșa-Mică se găsește societatea națională pentru exploatarea miniere și industriale „Sonemin“ care și-a început activitatea la 1940. Pentru extragerea zincului se folosesc diferite minereuri, spre exemplu: blenda sau sulfura de zinc (S Zn.), calamină (C O₂ Zn.) etc. Producția de zinc în 1941 a fost de 1.129.657 kg. zinc, pentru ca în anul următor să atingă cifra de 1.271.652 kg. Valoarea investițiilor depășesc suma de 300 mil. ceea ce dovedește marele aport adus de aceste uzine în industria noastră.

Fără îndoială, că exploatarea gazului metan rămâne cea mai esențială grijă și națională preocupare a industriei locale. Societatea Națională de Gaz Metan a fost înființată la 22 Noembrie 1925, de către neobositul și adâncul cunoscător al acestei emanații naturale, D-l Ing. C. Moțaș, cu scopul exploatarea, transportului și distribuției lui. Datorită valorii lui industriale de nediscutabilă utilitate, gazul metan a fost redat și altor orașe mai apropiate prin ajutorul conductelor, el servind în special pentru încălzit. Dacă s'ar reuși, să se conducă acest produs al sub-solului transilvan, în cât mai multe orașe din țară, s'ar economisi enorm din lemnul crângurilor noastre și n'ai mai vedea dealurile și munții noștri lipsiți de pădure. Defrișarea nemiloasă nu poate să aducă decât o mare pagubă pentru economia noastră, iar în plus de aceasta să ne gândim numai la urmările neplăcute ce au aceste măsuri pentru toate sectoarele de producțiune în general. Pe lângă faptul, că răpim industriei forestiere mari cantități de lemn, pentru a-l transforma în simplă cenușă, desgolirea dealurilor noastre influențează și căderea precipitațiilor, care în mod cert vor scădea. După cum muntele și pădurea a fost în îndepărtate vremuri locul de restriște și refugiu, înfrățindu-se și cântându-l așa de frumos în mai toate

doinele noastre poporul românesc, tot astfel, dacă vom lua măsuri de îndreptare a acestui mare deziderat prin plantarea pădurilor și încetarea defrișărilor, vom putea asigura un viitor mai bun industriei forestiere. Grație gazului metan care se găsește în centrul podișului transilvan, ar putea fi condus în toată țara, măsură care ar duce la salvagardarea economiei naționale.

În acest mare centru comercial și industrial, instituțiile de credit și de economii joacă un mare rol economic, finanțând și încurajând producțiunea și determină un mare dinamism, făcând lucrative, capitalurile care ar putea fi predestinate neproductivității. Cel mai vechiu așezământ bancar din localitate, care se bucură de cea mai mare atenție din partea oamenilor de afaceri, este fără îndoială sucursala băncii „Albina”, care dinamizează prin capitalurile ei producția și dă astfel un ritm mai accelerat vieții economice și prosperității generale.

Concluzia finală ce o putem desprinde în urma acestei umile priviri de ansamblu, este, că Mediașul poartă egida unei dezvoltate vieți economice, fiind am putea spune eminent industrial în activitatea sa. Coșurile fabricilor, care se înalță semeț în aer și încing orașul într-o ușoară mantie de fum, este indiciul cel mai elocvent al podigioasei activități. Încă din zori, în această garnizoană a fabricilor, sirenele cheamă la muncă grea dar constructivă, mii de muncitori. Unii care au avut poate mai mult de suferit de pe urma bombardamentelor aeriene, tresaltă, s'ar putea întâmpla, la auzul acestor sirene, dar coșmarul trece repede, pentru că ele prevestesc reconstrucția economică a țării libere și democratice, pentru a îndepărta cât mai curând posibil, urmările destructive ale războiului.

Măsurile reclamate de terminarea măcelului universal, prin revenirea dela economia de războiu la cea de pace, se resimt și la Mediaș. Vastul labirint industrial „Asam” care până eri abia se ocupa cu reparatul avioanelor, astăzi în

binecuvântata eră a păcii durabile și desăvârșite, s'a transformat în vaste ateliere de reparațiuni tehnice trecând sub controlul C.F.R.-ului.

Nu pot încheia aceste considerațiuni generale fără să nu mai amintesc un mare deziderat a orașului acesta și anume înființarea unui liceu comercial. Nu mai este admisibil ca Mediașului să-i lipsească o astfel de școală profesională, aici în această citadelă comercială și industrială, unde tinerele generații, care formează nădejdea de mâine a neamului ar avea fericita ocazie să se instruiască admirabil, putând combina armonios cunoștințele teoretice obținute dela catedră, cu cele practice culese din viața practică. La ce folosește un liceu industrial sau o școală de meserii, ce se găsește într-o localitate fără nicio întreprindere comercială sau industrială mai răsărite, unde lipsește posibilitatea cercetării și a vieții practice? Este asemenea unei nuci de cocos, luată de valuri și asvârlită undeva pe o insulă de corali în largul mării spumegate. Dacă se va reuși ca înființarea acestei școli secundare să fie un fapt împlinit, se va putea face mai ușor regenerarea cadrelor în industrie și comerț, după urma căruia va trage foloase atât generațiile care vor urma, cât și viața noastră economică, căci în noua ordine socială de astăzi munca formează chezașia unor radicale prefaceri. Munca și pregătirea temeinică a lucrătorilor de pe ogoare, uzine, mine, laboratoare și biblioteci, trebuie să formeze un tot organic, pus în slujba celor mulți. Căci munca este, după cum spunea Leonardo da Vinci, suprema satisfacție a omului.

Prin prisma acestor adevăruri neperitoare trebuie privit viitorul apropiat al Mediașului, vechiul bastion al trecutului nostru istoric care are toate șansele de venirea unui și mai dezvoltat centru comercial și industrial.

DUMITRU D. PERIȘ

Advocatul D. I. Herța despre personalitatea decedatului Lucian Borcea.

Cu ocazia prohodirii distinsului jurist Dr. Lucian Borcea în catedrala mitropolitană, dl. avocat Dumitru I. Herța a rostit — în numele Baroului avocaților din Sibiu — următoarea cuvântare, lămurind clar și convingător valoarea personalității regretatului *Decan de onoare*:

„Rând pe rând dispar cei care au ilustrat generația marei noastre Uniri. Ei au privilegiul rar de a putea pleca cu conștiința datoriei strălucit împlinite față de neamul lor.

„Lucian Borcea a fost printre dâștii, la loc de frunte.

„Advocații se găsesc prin însăși menirea lor profesională, nu înafara treburilor publice, ei în mijlocul forntului, chiar și atunci când nu se simt prea mult atrași de pleșele publice. Conflictetele, în care li se cere asistență, nu sunt numai răfuelt de interese individuale, ei foarte adesea lupte pentru existența colectivității întregi. Aceasta este mai ales adevărat pentru cei din generația lui.

„În lupta înverșunată pentru afirmarea pe căi legale a drepturilor sale față de o stăpânire străină, abuzivă, nedreaptă și neînțelegătoare, neamul românesc din Transilvania avea nevoie de avocați, care să-l apere interesele, la bară și dincolo de bară. Iar după Unire, pentru așezarea constituțională a noului Stat Român și pentru reglementarea multiplelor probleme de organizare, tot jurisții erau în primul rând chemați să ostenească.

„Lucian Borcea a fost printre cei pușini, în adevăr bine pregătiți pentru asemenea sarcini.

„În specialitatea lui a fost neîntrecut, atât ca informație, cât și ca putere de pătrundere în miezul lucrurilor. Desăvârșit jurist, stăpân pe un material documentar foarte bogat, subtil în analizele, pe care li le cereau mereu speșele grele desbătute în fața instanțelor judiciare, om de mare cultură, plăcându-i studiul nu numai pentru utilitatea lui, ei fiindcă avea o nestinsă sete de a ști, el a ajuns curând a fi un strălucit reprezentant al tagmei.

„Advocat de factură perfect occidentală, de desăvârșită bună credință, în același timp adânc cunoscător al realităților românești din Transilvania și identificat cu tendințele neamului său, Lucian Borcea era chemat de timpuriu să fie sfernicul de specialitate al organizațiilor noastre optice, economice și culturale, care aveau

greaua sarcină de a promova în condițiuni neprietnice interesele colectivității românești.

„Și-a împlinit această chemare cu vrednicie, care caracterizează toată viața sa.

„Satisfacția de a vedea recunoscute și apreciate în mod unanim marile sale calități, nu i-a lipsit.

„A fost ales încă înainte de Unire, singur dintre Români, în consiliul de disciplină al Baroului avocaților din Sibiu.

„Din 1923 până la 1939 a condus fără întrerupere acest Barou, în calitate de decan, funcțiune delicată, pe care a îndeplinit-o cu rară distincțiune, fiind în tot acest timp adevărat conducător al breslei avocaților. Pentru deosebitele sale merite, pentru prestigiul pe care a reușit să i de-a profesunii, actuala comisie intermară a Baroului i-a acordat titlul de decan de onoare.

„După Unire a fost solțitat să colaboreze în numeroase comisii de elaborare a codurilor române și a unei întregi serii de legi importante. I s'a oferit președinția Consiliului Legislativ, pe care însă a refuzat-o.

„Pentru cultura noastră juridică este de sigur o reală pierdere că nu s'a dedicat carierei universitare; dela o catedră ar fi putut contribui cu mai amplă rezonanță la promovarea acestei culturi.

„Pentru Barou însă a fost un noroc că a rămas tot timpul credincios barei, impunându-se aici ca un adevărat model, care a solțitat multora râvna de a-l urma.

„De aceea, Baroul avocaților din Sibiu, mândru de a l fi avut printre al săi, ca pe cel mai bun, timp de 42 de ani, îndurerat că se pierde prin Lucian Borcea unul din pușinii mari jurisții transilvanii, un avocat care a făcut totul pentru a înălța profesunea până la apostolat, prin roștul meu se închină cu pietate memoriei lui“.

Prin felul de a cheltui încă putem lupta contra speculei

O tânără delegată bulgară la congresul sindicatelor ținut la București, în declarațiile sale făcute „Vieții sindicale“ printre altele a spus, că la noi salariile sunt cu mult mai bune ca în țara vecină de peste Dunăre.

De aici nu putem trage însă concluzia, că dacă salariile în Bulgaria sunt mai mici, traiul locuitorilor este mai greu ca la noi.

Trebue să credem în sinceritatea tinerei congresiste bulgare și trebue să lămurim ceti-

torii noștri, că în Bulgaria totdeauna vieța a fost în general mai ieftină și că niciodată specula nu a cunoscut proporții așa de mari ca la noi.

Ceea ce caracterizează în deosebi pe vecinii noștri dela Sud de Dunăre, sunt cele două mari însușiri: întâiu, sunt cei mai economi dintre toate popoarele Europei și al doilea, sunt oamenii cei mai socotiți și chibzuiți atunci când trebuie să cumpere ceva, adică știu mai bine ca mulți alții cum să cheltuiască. Cetățeanul bulgar și poate mai mult, gospodina bulgară, uu dă ușor banul din mână. În Bulgaria nu se știe aproape ce înseamnă risipa. Un om risipitor, ca și un bețiv, nu-i luat în seamă de nimeni. Ei nu sunt de păreri unora dintre ai noștri lipsite de seriozitate și de bun simț, că „nu interesează cât costă, e vorba să-mi fac gustul“, ori „doar nu m'a făcut banul pe mine, ci eu pe el“.

Trebuie să cheltuim numai pe ceea ce ne este absolut necesar și pentru o durată de timp cât mai scurtă.

Dacă toată lumea ține să se aprovizioneze deodată și în cantități mai mari decât are nevoie, adică pentru mai mult timp, deși cumpărând la prețuri mai mici, fără să vrea încurajează specula.

Să luăm și ipoteza cealaltă, adică lumea să nu se prea îmbulzească la cumpărat, iar cei cari cumpără să se provadă numai cu strictul necesar, atunci marfa nu mai trece repede și prețurile nu numai că rămân staționare, dar pot chiar să scadă, să dea înapoi.

În această privință, exemple într'un fel sau altul, oricine poate avea atunci când trece mai des prin piață.

Dacă fiecare ar cumpăra atât cât îi cere strictul necesar, indirect ar ajuta pe toți semenii săi cumpărători, iar prețurile nu ar mai fi influențate, sau prea puțin, de speculă. De sigur ar mai rămâne alți factori cari fac ca prețurile să sporească, în primul rând lipsa de materii prime, care are ca urmare firească producția redusă.

Și în materie de cheltuială, ca și în altele, se impune o educație a cetățenilor, a consumatorilor.

Pe lângă această educație, mai trebuie ca fiecare dintre noi să dea dovadă de puțin al-turism și de puțină cuminenție, gândindu-se că

toți trebuie să trăim și că dacă unii cumpără mai mult decât le trebuie, rămân alții care nu-și mai pot procura nici strictul necesar din care trebuie să trăiască.

I. N. B.

Plasarea disponibilului de numerar.

Trăim un fenomen dintre cele mai curioase. Afluența mare de numerar de pe piață — vorbim de cel disponibil — a dat un avânt deosebit tuturor operațiunilor financiare. Bursa în general, cunoaște o epocă de operațiuni multiple, pe care nu a mai trăit-o — la noi cel puțin — niciodată. Ce părere avem noi despre „fericirea“ de azi din bursă, am arătat cu altă ocazie. Azi ne vom ocupa de un alt aspect al acestei abundențe de numerar de pe piață, din care operațiunile amintite reprezintă numai o fațadă.

Deși, aparent cel puțin, afacerile îmbelșugate în beneficii de azi, ar fi indicat tuturor posesorilor de numerar goana spre speculațiuni fructuoase, s'au găsit totuși nenumărați, cari nu s'au lăsat răpiți de aparențele înșelătoare și au depus la bănci și C. E. C. disponibilul.

După cum se arată, depunerile la cele 11 bănci importante au înregistrat sporuri foarte mari, numai în ultimele două luni ele însumând 89,2 la sută.

Separat de aceste depuneri, C. E. C.-ul înregistrează zilnic operațiuni din ce în ce mai importante, în special în conturi curente, deși și depunerile pe cartele au marcat sporuri la fel de importante.

Fenomenul trebuie luat așa cum se petrece. Drept o dovadă a faptului că o bună parte din posesorii de numerar au încredere în moneda națională și se feresc de operațiuni cari, chiar dacă imediat aduc beneficii mai importante, sunt totuși legate de riscuri.

Ar fi dect nimerit astăzi — când se găsesc disponibilități atât de masive pe piață, ca problema plasării lor, în folosul posesorilor și al economiei naționale — să facă obiectul unor eforturi din partea oficialității. Faptul că posesorii de numerar, în loc să se lase răpiți de mirajul câștigurilor, din oră în oră, la bursa acțiunilor sau a aurului, găsesc totuși că este mai sănătos și prudent să-și păstreze banii la bănci, cu toată rentabilitatea redusă, este un indiciu hotărâtor.

Canalizarea capitalurilor disponibile către opera constructivă pozitivă, trebuie înlesnită

prin asigurarea capitalurilor și a unei rentabilități omenești. Făcându-se acest lucru multe din capitalurile care stau astăzi ascunse, ar fi redată circulației, spre folosul economiei și monetei naționale.

L. G. Legrel.

(„Finanțe și Industrie“, Nr. 194).

Primele de încurajare a producției aurului.

„Monitorul Oficial“ Nr. 193 din 27 August 1945, publică Jurnalul Consiliului de Miniștri, prin care se modifică astfel, primele economice de încurajare a producției aurului, prevăzute prin Jurnalul Consiliului de Miniștri din 27 Martie 1944.

Cu începere dela 1 Ianuarie 1944 și până la 31 Decembrie 1944, pentru fiecare kilogram de aur fin, produs și predat de către toate întreprinderile, având registrele legale de producție ținute în ordine, afară de micii producători, se plătește, peste prețul de bază de 211.111,10 Lei, o singură primă pentru încurajarea prelucrării minereurilor sărace, variabilă cu conținutul mediu de aur, extras al minereurilor brute, prelucrate.

Prima variază dela 2.251.169 Lei, ce se acordă pentru kilogramul de aur obținut din tona de minereu, cu un conținut mediu de 3 grame, această primă scăzând până la 745.265 Lei, sumă acordată pentru kilogramul de aur obținut din tona de minereu cu un conținut mediu de 15 grame de aur.

Pentru micii producători, care produc până la 12 gr. aur fin pe an, se va plăti pentru fiecare kilogram de aur fin, predat în cursul anului 1944, prețul de bază de 211.111,10 Lei, plus prima de 2.251.169 Lei, cuvenită conform dispozițiilor Jurnalului Consiliului de Miniștri, la un conținut de 3 grame la tonă și plus o primă suplimentară de 200.000 Lei la kilogramul de aur.

BIBLIOGRAFIE.

O carte de istorie românească.

I. Lupaș, Istoria Românilor, ediția a XV-a.

Un volum de 544 de pagini cu mai mult de 170 de ilustrații în text și 10 înafară de text, cu facsimile interesante, cu elocvente hărți istorice și cu o bogată bibliografie la sfârșitul fiecăruia din cele șase capitole, — manualul de istorie

al profesorului Ioan Lupaș te atrage dela cea dintâi răsfoire atât prin seriozitatea și bogăția izvoarelor folosite, cât și prin tehnica și arta de care a dat dovadă, la tipărirea lui, editura „Dacia Traiană“ din Sibiu.

Autoritatea științifică a autorului și îndelunga sa activitate în cercetarea trecutului nostru restabilesc adesea, în cuprinsul cărții, adevărul acolo unde o veche tradiție părea că s'a impus definitiv (cazul Decebal-Domitian, de pildă), ori și mai expresiv, pun față în față legenda și adevărul.

Cercetarea organizării politice, sociale, economice, militare, bisericesti și a vieții culturale în fiecare secol de-a-lungul dezvoltării istorice dă reala față a epocelor respective. Printr'asta valoarea științifică a lucrării sporește.

Prezentarea vie, atrăgătoare, cu note expresive, a popoarelor studiate; caracterul dinamic al expunerii prin citirea istoricilor vechi și noi; fragmentele interesante, descrierile plastice sau apropierile originale extrase din scriitori de seamă și alcătuită subsoartă cu adevărat valoroase; comparațiile și apropierile care ies din comun; folosirea cu competență a literaturii culte și populare în explicarea caracterului național, a atitudinii religioase și a notelor specifice poporului român; punerea la contribuție a filologiei în explicarea influențelor dintre popoare, toate acestea vădese că istoriculul I se adaugă un adevărat erudit și un încercat mănunchor de condeiu.

Faptele expuse stărnesc adesea cugetări încărcate de înțeles; „Marile construcțiuni de poduri au totdeauna ceva simbolice, aproape erote, semnificând tot atâtă mărturie curajoasă despre perpetua silință umană de a înlătura piedecile, pe care natura le așterne adeseori în calea progresului“ (pag. 49). În locul formulelor stereotipe de specialitate, mai pretutindeni găsești bogăție de vocabular și expresii cu larg conținut. „Însemnătatea domniei lui Mihai Viteazul și urmările ei“, de pildă, este un model al genului sub toate raporturile.

Sub aspect pur didactic, împărțirea lecțiilor în 5-6 unități cu subtitluri în capul rândului, încheierea capitolelor cu câte o lecție de sinteză și de concluzii generale și tabloul cronologic — sincronistic al cărmuirilor Transilvaniei, Munteniei și Moldovei merită o deosebită mențiune... Cartea profesorului Ioan Lupaș este un instrument desăvârșit nu numai de instruirea minților tinere, ci și de educarea sufletelor, cărora se adresează.

C. N.